

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.7>

УДК 331.5

Т. В. Щербина,

к. е. н., старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин,

Сумський державний університет, лектор, Бізнес Школа Jamk,

Університет прикладних наук м. Ювяскюля

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5978-3255>

О. М. Замора,

к. е. н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин,

Сумський державний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7056-4149>

Ю. С. Серпенінова,

к. е. н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування,

Сумський державний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3565-1132>

Н. В. Вінниченко,

д. е. н., професор кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування,

Сумський державний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6157-978X>

**МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЧАСТИНА
ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК ТА КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ-
ВИПУСКНИКІВ ОРІЄНТОВАНИХ НА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ**

T. Shcherbyna,

PhD in Economics, Senior Lecturer of the Department of International Economic Relations, Sumy State University, Lecturer, Jamk Business School, University of Applied Sciences of Jyväskylä

O. Zamora

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations, Sumy State University

Y. Serpeninova,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Sumy State University

N. Vynnychenko,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Accounting and Taxation, Sumy State University

INTERCULTURAL COMPETENCE AS A KEY PROFESSIONAL SKILL FOR GRADUATE STUDENTS ENTERING THE WORKFORCE

У статті досліджується значення міжкультурної компетентності як невід'ємної частини орієнтованих на працевлаштування професійних навичок, які необхідні у сучасному глобалізованому світі. Автори аналізують основні компоненти міжкультурної компетентності, такі як когнітивний, афективний, поведінковий та мотиваційний аспекти, які разом сприяють ефективній взаємодії в умовах культурного різноманіття. Особлива увага приділяється ролі вищої освіти у розвитку цих навичок через інтеграцію міжнародних програм обміну, експериментальне навчання, міжкультурні тренінги та семінари. Результати підкреслюють, що розвиток міжкультурної компетентності є критичним для успішної кар'єри на глобальному ринку праці, де культура та комунікація стають важливими факторами. Також відзначається необхідність подальших досліджень, які

допоможуть вдосконалити стратегії формування міжкультурної компетентності в академічних програмах, що сприятиме кращій підготовці студентів до роботи в мультикультурних середовищах.

The article explores the significance of intercultural competence as an integral part of market-oriented professional skills required in today's globalized world. The authors analyze the key components of intercultural competence, such as cognitive, affective, behavioral, and motivational aspects, which together promote effective interaction in culturally diverse environments. Special attention is paid to the role of higher education in developing these skills through the integration of international exchange programs, experiential learning, intercultural training, and seminars.

The research emphasizes that developing intercultural competence is critical for a successful career in the global labor market, where culture and communication become significant factors. The study highlights the importance of incorporating intercultural competence into academic programs to prepare students for work in multicultural environments. It is noted that intercultural competence enhances communication skills and improves the ability to solve problems, lead teams, and adapt to different cultural contexts.

Furthermore, the article outlines the practical strategies that can be employed to effectively develop intercultural competence in higher education. These include study-abroad programs, internships, virtual exchanges, and interdisciplinary collaboration, which immerse students in diverse cultural environments and foster their ability to understand cultural differences and communicate effectively. By developing these skills, students increase their employability and readiness to work in culturally diverse teams and organizations.

The research also stresses the importance of further studies to enhance pedagogical approaches for developing intercultural competence across various academic disciplines. This will contribute to the preparation of students for the

challenges and opportunities of the interconnected global labor market. Finally, the role of intercultural competence as a crucial element of professional training is emphasized, ensuring that future specialists are equipped to engage effectively in multicultural work environments and contribute to successful international collaboration.

Ключові слова: *міжкультурна компетентність, ринково-орієнтовані навички, вища освіта, ринок праці, глобалізація.*

Keywords: *intercultural competence, market-oriented skills, higher education, labor market, globalization.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Міжкультурна компетентність стала однією з ключових складових орієнтованих на працевлаштування професійних навичок на сучасному ринку праці. З посиленням процесів глобалізації, інтернаціоналізації та розвитку міжнародних ринків потреба в ефективній міжкультурній комунікації набула безпрецедентної важливості. Це спонукає заклади вищої освіти зосередитися на розвитку міжкультурної компетентності студентів як засобу підвищення їхньої працевлаштованості та адаптованості в різноманітних робочих середовищах.

Міжкультурна компетентність виступає як місток, що сприяє спілкуванню та розумінню між представниками різних культурних середовищ. Вона дозволяє фахівцям ефективно долати культурні відмінності, сприяючи успішній взаємодії в мультикультурних умовах. Відповідно, розвиток міжкультурної компетентності є не лише важливим для особистісного зростання студентів, але й ключовим елементом у формуванні їхньої конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом останніх років концепція міжкультурної компетентності отримала розвиток в роботах багатьох науковців, як іноземних так і вітчизняних. Наприклад, А. Раковська та де С. Хуана-Еспіноса (2021) досліджують ключові навички та компетенції для працевлаштування, необхідні сучасній робочій силі. Дослідження підкреслює зростаючий попит на соціальні, управлінські та загальні навички порівняно з традиційним досвідом роботи [1]. Н. Михайлова (2014) зосереджується на розвитку міжкультурної компетенції (ССС) у студентів-міжнародників. Він підкреслює, як освітні програми сприяють ССС студентів через різноманітні навчальні середовища, рекомендуючи вищим навчальним закладам (ВНЗ) посилювати міжкультурні обміни, щоб підготувати студентів до глобальної кар'єри [2]. Дослідження Р. Аггарвала та Ю. Ву підкреслюють, що міжкультурна компетентність не обмежується студентами, які спеціалізуються в міжнародному бізнесі; натомість, вона є необхідною для всіх студентів бізнес-шкіл [3]. Наприклад, маркетингові фахівці потребують культурного інтелекту (CQ) для адаптації стратегій до різноманітних клієнтських баз. Менеджери та спеціалісти з управління ланцюгами постачання також отримують користь від міжкультурної компетентності, через покращення їх навичок із співпраці з міжнародними партнерами. Аналогічно, міжкультурна компетентність є незамінною для фінансових фахівців, оскільки вона полегшує взаємодію в глобальній бізнес мережі [4, 5].

Незважаючи на визнання її важливості, питання розвитку міжкультурної компетентності все ще вимагає додаткових досліджень. Зокрема, однією з основних проблем є інтеграція міжкультурної освіти в навчальні програми закладів вищої освіти. Традиційні моделі освіти часто недостатньо висвітлюють міжкультурну комунікацію, що призводить до дефіциту навичок у випускників, які виходять на ринок праці [6, 7, 8].

Крім того, однією із тенденцій глобального ринку праці є швидке зростання міжнародної трудової міграції між регіонами, такими як Європа та Азія, що підкреслює потребу в міжкультурній компетентності у професійному середовищі [9].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета даної статті полягає у дослідженні міжкультурної компетентності як частини орієнтованих на працевлаштування професійних навичок в умовах сучасної глобалізованої економіки, зокрема, через визначення сучасних тенденцій, викликів та освітніх стратегій, спрямованих на розвиток цих навичок, особливо в контексті вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Міжкультурна компетентність охоплює широкий набір знань, умінь та навичок, які виходять за рамки лінгвістичної компетенції. Вона включає розуміння та повагу до культурних відмінностей, адаптацію своєї поведінки до різноманітних культурних контекстів, а також ефективне використання різних комунікативних стратегій.

Ключові компоненти міжкультурної компетентності охоплюють чотири основні аспекти, що забезпечують ефективну взаємодію в мультикультурних середовищах:

1. Когнітивний компонент: Він стосується знань про різні культури, їхні норми, цінності та стилі комунікації. Це включає розуміння соціальних та культурних відмінностей, що допомагає будувати ефективну комунікацію та співпрацю. Когнітивний аспект забезпечує основу для усвідомленої міжкультурної взаємодії, допомагаючи розпізнавати і правильно інтерпретувати поведінку та звички людей з різних культур.
2. Афективний компонент: Афективна складова підкреслює важливість емоційного інтелекту у міжкультурній комунікації. Це стосується толерантності, відкритості до нових ідей та культурних відмінностей, а також здатності до емпатії. Афективний компонент сприяє формуванню

позитивного ставлення до культурного різноманіття, що дозволяє легше долати упередження та непорозуміння.

3. Поведінковий компонент: Цей аспект стосується практичних навичок взаємодії з представниками інших культур. Вміння адаптувати свої стилі комунікації, ефективно вирішувати конфлікти та досягати взаєморозуміння з різними культурними групами є ключовим елементом поведінкової компетентності. Важливим є не лише знання про інші культури, але й здатність застосовувати це знання на практиці в різних ситуаціях.
4. Мотиваційний компонент: Мотивація виступає важливим елементом міжкультурної компетентності, оскільки вона визначає ступінь бажання людини брати участь у міжкультурних взаємодіях. Важливо мати не лише готовність вивчати інші культури, а й прагнення брати участь у спільних проєктах та взаємодіяти з представниками інших культур з ентузіазмом та інтересом.

Разом ці компоненти створюють комплексний підхід до формування міжкультурної компетентності, необхідної для успішної роботи та співпраці в глобальному середовищі (Табл. 1).

Таблиця 1. Ключові компоненти міжкультурної компетентності

Компонент	Опис
Когнітивний	Розуміння культурних норм, цінностей та стилів комунікації.
Афективний	Відкритість до інших культур, толерантність та емпатія
Поведінковий	Здатність ефективно взаємодіяти та комунікувати з різними культурами
Мотиваційний	Бажання та готовність до міжкультурних взаємодій

Джерело: сформовано на основі [10; 11].

Ця компетентність є важливою в різних професійних ситуаціях, таких як міжнародні переговори, робота в багатонаціональних командах та глобальний маркетинг, де культурні непорозуміння можуть призвести до конфліктів та втрачених можливостей.

Більше того, міжкультурна компетентність сприяє розвитку конкретних професійних навичок [11]. Наприклад:

- **Комунікативні навички:** Міжкультурна компетентність дозволяє фахівцям ефективніше спілкуватися з партнерами з різних культурних середовищ. Вона підкреслює необхідність ясності, культурної чутливості та адаптивності у передачі повідомлень, що є ключовим для побудови міцних професійних взаємин.
- **Навички вирішення проблем:** Усвідомлення культурних відмінностей може допомогти фахівцям ідентифікувати та вирішувати потенційні конфлікти, що виникають через різні точки зору. Це сприяє критичному мисленню та здатності знаходити культурно прийнятні рішення в умовах співпраці.
- **Лідерство та командна робота:** У багатокультурних командах лідери з високою міжкультурною компетентністю можуть створити інклюзивне середовище, що цінує різні точки зору. Це, у свою чергу, підвищує згуртованість команди та її продуктивність, використовуючи сильні сторони представників різних культур.
- **Адаптивність:** Міжкультурна компетентність дозволяє фахівцям адаптувати свої стратегії, поведінку та стилі комунікації до різних культурних контекстів, підвищуючи їх ефективність на глобальному ринку.

Дослідження Д. Костенко також вказує на те, що міжкультурна компетентність є необхідним компонентом соціокультурної компетентності, яка передбачає взаємодію з урахуванням культурних відмінностей та знання про них. У професійній підготовці розвиток міжкультурної компетентності є життєво важливим для забезпечення того, щоб майбутні фахівці були готові до ефективної взаємодії в мультикультурних середовищах. Тому формування міжкультурної компетентності є одним із пріоритетних напрямків підготовки сучасних професіоналів до успішної інтеграції у глобальний ринок праці.

Таким чином, міжкультурна компетентність – це не просто допоміжна навичка; вона є фундаментальною для професійної майстерності в глобалізованому світі. Її роль у підвищенні комунікаційних навичок, вирішенні проблем, лідерстві та адаптивності підкреслює її значення у формуванні орієнтованих на працевлаштування професійних навичок.

Заклади вищої освіти відіграють важливу роль у розвитку міжкультурної компетентності студентів, забезпечуючи їх необхідними навичками для сучасного ринку праці. Це включає інтеграцію міжкультурної освіти в навчальні програми, надання студентам можливостей для експериментального навчання та сприяння міжнародним програмам обміну.

Дослідження показують, що ефективні педагогічні методики для розвитку міжкультурної компетентності зазвичай включають експериментальні компоненти, такі як програми навчання за кордоном, стажування та віртуальні обміни [12]. Ці заходи дозволяють студентам отримати досвід у різних культурних середовищах, сприяючи формуванню культурного інтелекту та адаптивності. Крім того, заклади можуть запроваджувати міжкультурні тренінги та семінари в рамках професійної підготовки студентів.

У Європі пріоритетні тенденції в університетській освіті спрямовані на підкреслення важливості міжкультурної освіти та інтернаціоналізації. Цей підхід пов'язаний з прагненням країн Європейського Союзу (ЄС) підготувати студентів до роботи в умовах глобалізованої економіки та мультикультурного суспільства. Освітні програми та політики спрямовані на те, щоб сприяти міжкультурному розумінню, толерантності та розвитку навичок, необхідних для міжнародної співпраці.

Європейські університети активно впроваджують різноманітні інтернаціональні програми та практики, що дають студентам можливість здобувати досвід у різних культурних середовищах. Однією з ключових ініціатив у цьому напрямку є програма Erasmus+, яка пропонує студентам та

викладачам можливості для навчання, стажування та обміну в країнах Європи та за її межами. Ця програма сприяє академічній мобільності, дозволяючи студентам не лише здобувати знання з іноземних мов та спеціальностей, але й розвивати міжкультурну компетентність, перебуваючи у різних культурних контекстах.

Участь у програмах обміну, таких як Erasmus+, допомагає студентам глибше зрозуміти культурне різноманіття та адаптуватися до нових соціокультурних середовищ. Це, у свою чергу, підвищує їхню готовність до роботи на глобальному ринку праці, де здатність працювати в багатокультурних командах і взаємодіяти з представниками різних культур стає вирішальною професійною навичкою. Багато студентів, які беруть участь у таких програмах, згодом відзначають підвищення рівня власної толерантності, відкритості до нового досвіду та здатності ефективно комунікувати в міжкультурному середовищі.

Крім програми Erasmus+, університети також впроваджують інші форми інтернаціоналізації, такі як створення спільних освітніх програм з іноземними вищими навчальними закладами, запрошення викладачів та дослідників з різних країн, а також проведення наукових конференцій та семінарів, орієнтованих на міжкультурний обмін. Ці заходи дозволяють студентам отримати ширший погляд на навчальні дисципліни, зрозуміти різні підходи до вирішення глобальних проблем та сприяють формуванню глибокої міжкультурної компетентності.

Інтернаціоналізація університетської освіти також включає розвиток багатомовності студентів. Вивчення іноземних мов розглядається не лише як інструмент комунікації, але й як засіб глибшого розуміння іншої культури та її цінностей. Багато європейських університетів запроваджують навчальні курси англійською та іншими іноземними мовами, що дозволяє студентам спілкуватися з іноземними однолітками та викладачами, обмінюватися ідеями та набувати цінного міжнародного досвіду.

Інша важлива тенденція — створення мультикультурного середовища в самих університетах, де студенти з різних країн можуть взаємодіяти, обмінюватися досвідом та вчитися один у одного.

Наприклад, у Фінляндії та Швеції забезпечується висока якість освіти через безкоштовне навчання та значні інвестиції в освітні програми. Університети в цих країнах розвивають середовище, де студенти з різних культур можуть взаємодіяти, обмінюватися досвідом та навчатись один у одного. У Німеччині та Австрії навчання здебільшого безкоштовне або має невелику плату, але студенти повинні приділяти більше часу самостійній роботі та дослідженням. Це створює умови для розвитку автономії та самовдосконалення, що є важливим аспектом міжкультурної освіти [13].

Університети підтримують ці процеси через організацію культурних заходів, міжнародних днів, форумів та дискусій, що сприяють культурному обміну та розвитку міжкультурної обізнаності.

Багато університетів Європи також співпрацюють з роботодавцями для забезпечення студентам практичного досвіду та можливостей працевлаштування після завершення навчання. Наприклад, університети в Нідерландах та Данії відомі своєю співпрацею з компаніями для організації стажувань та практичних занять, орієнтованих на розвиток професійних навичок у міжнародному контексті. Завдяки такій співпраці студенти можуть здобувати навички, необхідні для роботи у багатокультурних командах та адаптуватися до різних робочих середовищ [13].

У підсумку, інтернаціоналізація університетської освіти в Європі стала одним із ключових засобів розвитку міжкультурної компетентності студентів. Цей процес дозволяє їм набути досвіду взаємодії в багатокультурному середовищі, розвинути важливі професійні навички та підготуватися до роботи у глобальному контексті. Такий підхід до освіти сприяє не лише професійному зростанню, а й формуванню громадян світу, які здатні працювати в різних культурних і соціальних середовищах.

Незважаючи на її важливість, розвиток міжкультурної компетентності пов'язаний із низкою викликів. Однією з основних перешкод є обмежена інтеграція міжкультурної освіти в традиційні академічні програми. Багато закладів вищої освіти в Україні зосереджувалися переважно на теоретичних знаннях, нехтуючи практичними аспектами міжкультурної комунікації. Звичайно, здебільшого такий підхід був продиктований фінансовими труднощами та економічними умовами, які значно обмежували можливості вітчизняних ЗВО. У той же час, країни Європейського Союзу надають пільги для студентів з низьким рівнем доходу, щоб забезпечити доступність вищої освіти для всіх громадян. Багато країн пропонують програми стипендій і фінансову підтримку для міжнародних студентів, що сприяє інтернаціоналізації освітнього простору та розвитку міжкультурної компетентності серед молоді з різних країн [13].

Іншим викликом є необхідність індивідуалізованих навчальних програм для задоволення конкретних потреб студентів різних спеціальностей. Наприклад, студенти, які спеціалізуються в міжнародному бізнесі, можуть мати вищу мотивацію до розвитку міжкультурних навичок. Однак студенти в інших галузях, таких як облік, можуть потребувати спеціалізованої міжкультурної підготовки, щоб відповідати вимогам своєї професії [13].

Більше того, зростаюча тенденція трудової міграції між регіонами, такими як Європа та Азія, ще більше ускладнює розвиток міжкультурної компетентності [9]. Мігранти часто стикаються з мовними бар'єрами, культурними відмінностями та дискримінацією в країнах прийому. Тому вкрай важливо, щоб як освітні заклади, так і роботодавці вирішували ці проблеми шляхом надання міжкультурної підготовки та підтримки.

Серед можливих стратегій, які можуть застосовувати заклади вищої освіти для вирішення проблем, пов'язаних із розвитком міжкультурної компетентності, варто виділити наступні:

1. Експериментальне навчання: Інтегрувати програми навчання за кордоном, стажування та міжнародні обміни в навчальні програми. Цей досвід занурює студентів у різноманітні культурні середовища, сприяючи розвитку міжкультурного розуміння та навичок комунікації.

2. Міжкультурне навчання:Пропонувати міжкультурні тренінги, семінари та курси для підвищення культурного інтелекту студентів. Ці програми підготовки мають охоплювати теми, пов'язані з культурними відмінностями, розв'язанням конфліктів та ефективною комунікацією.

3. Інтеграція в навчальні програми:Включати розвиток міжкультурної компетентності у різні академічні програми, а не лише в міжнародний бізнес. Наприклад, курси з маркетингу, менеджменту та фінансів можуть включати модулі з міжкультурної комунікації та культурної обізнаності.

4. Віртуальні програми обміну: Використовувати віртуальні платформи для сприяння міжкультурній взаємодії між студентами з різних країн. Цей підхід особливо актуальний у ситуаціях, коли фізична мобільність обмежена, наприклад, під час пандемії COVID-19.

5. Міждисциплінарна співпраця: Заохочувати співпрацю між різними академічними дисциплінами для створення міждисциплінарних програм, що зосереджені на міжкультурній компетентності. Це можуть бути спільні проекти, дослідження та командні заходи, що потребують від студентів співпраці з колегами з різних культурних середовищ.

Ці стратегії сприяють комплексному підходу до розвитку міжкультурної компетентності, готуючи студентів до успіху на багатокультурному ринку праці.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.
Отже, міжкультурна компетентність є важливою складовою орієнтованих на працевлаштування професійних навичок на сучасному ринку праці. Вона охоплює когнітивні, афективні, поведінкові та мотиваційні виміри, що дозволяють особам ефективно взаємодіяти в різноманітних культурних

середовищах. Розвиток міжкультурної компетентності є важливим для студентів, щоб досягти успіху в різних професійних ролях, включаючи маркетинг, фінанси та менеджмент.

Заклади вищої освіти відіграють вирішальну роль у розвитку міжкультурної компетентності серед студентів. Інтеграція міжкультурної освіти в навчальні програми, надання можливостей для експериментального навчання та сприяння програмам міжнародного обміну дозволяють університетам підготувати студентів до викликів та можливостей глобального ринку праці.

Незважаючи на виклики, пов'язані з розвитком міжкультурної компетентності, такі як потреба в інтеграції в навчальні програми та індивідуалізованій підготовці, впровадження ефективних стратегій може значно підвищити міжкультурні навички студентів. Експериментальне навчання, міжкультурні тренінги та міждисциплінарна співпраця є ключовими підходами до формування культурно компетентної робочої сили.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на вивчення впливу розвитку міжкультурної компетентності на працевлаштування та кар'єрний успіх студентів у різних культурних і професійних контекстах. Крім того, доцільно дослідити ефективність різних педагогічних підходів до розвитку міжкультурної компетентності в межах різних академічних дисциплін.

Література

1. Rakowska, A. and de Juana-Espinosa, S. (2021), "Ready for the Future? Employability Skills and Competencies in the Twenty-first Century: The View of International Experts". *Human Systems Management*, vol. 40, no. 5, pp. 669-684.
2. Mikhaylov, N. (2014), "International Business Students' Cross-Cultural Competence Development: The Influence of the Educational Environment". *Sage Open*, 4(4). <https://doi.org/10.1177/2158244014564352>
3. Aggarwal, R., & Wu, Y. (2021), "Cross-Cultural Competence Development for Business Students". *Journal of Teaching in International Business*, vol. 32(2), pp. 103-108.

4. Duszczyk, M., Pachocka, M., & Pszczółkowska, D. (eds.), (2020), *Relations between Immigration and Integration Policies in Europe: Challenges, Opportunities and Perspectives in Selected EU Member States*, (1st ed.), Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429263736>
5. Dorasamy, N. & Mugano, G. (eds.), (2022), *Perspectives on comprehensive internationalization of higher education*, AOSIS Books, Cape Town. <https://doi.org/10.4102/aosis.2022.BK297>
6. Meng, H. (2021). "The effects of internationalization activities on undergraduates' global competence: An exploratory study at a Chinese private university" [Doctoral dissertation, Chapman University]. Chapman University Digital Commons. <https://doi.org/10.36837/chapman.000299>
7. PennState Extension (2023), "What is Cultural Competence and How to Develop It?", available at: <https://extension.psu.edu/what-is-cultural-competence-and-how-to-develop-it> (Accessed 4 September 2024).
8. Laurisz, N., Gáspár, T., Gałat, W. *et al.* (2024), "The other side of the coin: expectations of Polish and Hungarian students on soft skills in the labor market – a futures perspective". *Eur J Futures Res* 12, 13 (2024). <https://doi.org/10.1186/s40309-024-00235-3>
9. International Organization for Migration (IOM), (2023), "Labour Migration in Asia: What Does the Future Hold?". IOM, Geneva, available at: https://roasiapacific.iom.int/sites/g/files/tmzbd1671/files/documents/2023-07/iom_labour-migration-in-asia_what-does-the-future-hold.pdf (Accessed 4 September 2024).
10. Babao, Joehenson Niño & Adiatma, Dicky (2023), "Intercultural Communication Competence: Unraveling the Role of Cognitive, Affective, and Behavioral Factors". *International Journal of Advanced Multidisciplinary*, vol. 2, pp.393-397
11. Костенко, Д. В. (2018), "Дослідження поняття міжкультурної компетентності: теоретичний аспект". *Науковий вісник Донбасу* №1, С. 37-38.
12. Raj Aggarwal & Yinglu Wu (2021), "Cross-Cultural Competence Development for Business Students". *Journal of Teaching in International*

Business, vol. 32, no2, pp.103-108,
<https://doi.org/10.1080/08975930.2021.1987021>

13. Панасенко, Е. А. (2023), “Пріоритетні тенденції розвитку університетської освіти у країнах Європейського Союзу”. *Імідж сучасного педагога*, № 2(209), С. 5–11. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-2\(209\)-5-11](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-2(209)-5-11)

References

1. Rakowska, A. and de Juana-Espinosa, S. (2021), “Ready for the Future? Employability Skills and Competencies in the Twenty-first Century: The View of International Experts”, *Human Systems Management*, vol. 40, no. 5, pp. 669-684.

2. Mikhaylov, N. (2014), “International Business Students’ Cross-Cultural Competence Development: The Influence of the Educational Environment”, *Sage Open*, vol. 4(4). <https://doi.org/10.1177/2158244014564352>

3. Aggarwal, R., & Wu, Y. (2021), “Cross-Cultural Competence Development for Business Students”, *Journal of Teaching in International Business*, vol. 32(2), pp. 103-108.

4. Duszczyk, M., Pachocka, M., & Pszczółkowska, D. (eds.), (2020), *Relations between Immigration and Integration Policies in Europe: Challenges, Opportunities and Perspectives in Selected EU Member States*, (1st ed.), Routledge, London, UK. <https://doi.org/10.4324/9780429263736>

5. Dorasamy, N. & Mugano, G. (eds.), (2022), *Perspectives on comprehensive internationalization of higher education*, AOSIS Books, Cape Town. <https://doi.org/10.4102/aosis.2022.BK297>

6. Meng, H. (2021). “The effects of internationalization activities on undergraduates' global competence: An exploratory study at a Chinese private university”, Doctoral dissertation, Chapman University Digital Commons. <https://doi.org/10.36837/chapman.000299>

7. PennState Extension (2023), “What is Cultural Competence and How to Develop It?”, available at: <https://extension.psu.edu/what-is-cultural-competence-and-how-to-develop-it> (Accessed 4 September 2024).

8. Laurisz, N., Gáspár, T. and Gałat, W. (2024), “The other side of the coin: expectations of Polish and Hungarian students on soft skills in the labor market – a futures perspective”, *Eur J Futures Res*, vol. 12, 13. <https://doi.org/10.1186/s40309-024-00235-3>
9. International Organization for Migration (IOM), (2023), “Labour Migration in Asia: What Does the Future Hold?”, IOM, Geneva, available at: https://roasiapacific.iom.int/sites/g/files/tmzbdl671/files/documents/2023-07/iom_labour-migration-in-asia_what-does-the-future-hold.pdf (Accessed 4 September 2024).
10. Babao, Joehenson Niño & Adiatma, Dicky (2023), “Intercultural Communication Competence: Unraveling the Role of Cognitive, Affective, and Behavioral Factors”, *International Journal of Advanced Multidisciplinary*, vol. 2, pp.393-397
11. Kostenko, D. V. (2018), “Study of the concept of intercultural competence: theoretical aspect”, *Naukovyj visnyk Donbasy*, vol. 1, pp. 37-38.
12. Raj, Aggarwal & Yinglu, Wu (2021), “Cross-Cultural Competence Development for Business Students”, *Journal of Teaching in International Business*, vol. 32, no. 2, pp.103-108, <https://doi.org/10.1080/08975930.2021.1987021>
13. Panasenko, E. A. (2023), “Priority trends in the development of university education in the countries of the European Union”, *Imidzh suchasnoho pedahoha*, vol. 2(209), pp. 5–11. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-2\(209\)-5-11](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-2(209)-5-11)

Стаття надійшла до редакції 22.10.2024 р.